

Azkena

Nerea Ibarzabal
BERTSOLARIA ETA
KAZETARIA
@ibarnere

E lgoibarren antolatutako “Euskara ala ezkara” jardunaldietan Harkaitz Canoren esaldi inspiratzaile horietako bat –beste bat gehiago– tatututa daramat lokian. “Noiz desagertuko da benetan euskara? Hitzun guztiak desagertzen direnean, ala bat bakarra geratzen denean?”. Bakar horrek ezingo du inorekin euskaraz berba egin, bere baitarako errezitatuko dituen poema eta kantuetan baino ez da biziko euskara, baina bizirik al dago hizkuntza bat horrelako baldintzetan?

Egun hartatik daramat irudikatzen nolakoa litzatekeen azken euskal hitzuna. Zein ote litzatekeen. Idiazabalgo amona bat? Santurtziko nerabe bat, bere gurasoak –azken bikote euskalduna– istripu batean galdu ostean, bakarrik geratu dena? Mauleko etxe ezkutu batean bizi den antzezle bat, euskararen desagerpenaren berririk izan ez duena bere azken obrarako inspirazio bila gotortu zelako duela bost urte? Edo, imajinatu euskararen egoeraren inguruko kontzientziarik ez duen bat dela gure azken hitzuna, eskolan aspaldi ikasitako apurrak oraindik ahaztu ez dituen bakarra. Zer egingo ote luke beregan gorpuzten den baina interes berezirik sorrarazten ez dion hizkuntza, kultura eta mundu ikuskera baten pisu horrekin guztiarekin?

Euskararen heriotzaren iragarpen denak bete ziren. Jendea aspertu zen agintariei neurri zehatzak eskatzeaz, eta kaleko aktibazio linguistikoek huts egin zuten. *Euskaraldia*-ri plaza bat eskaini zitzaion

Gasteizen, hori bai, hizkuntzaren bitzta urte batzuk luzatzea lortu zuen bakarra izan zelako. Baina, tira, gero etorri zen *Ahobizien* matxinada eta... gainerakoa badakizue. Inoiz baino ikurrina gehiago dago kaleetan orain. Lekuen izenak ingelesez, dagoeneko gaztelania bigarren hizkuntza izatera pasatu da Euskal Herrian. Amerikanoak eroso eta –behingoz– konplexu linguistikorik barik itzuli dira Idahotik eta Miamitik, eta orain *Little Boise* deitzen da Bilbo. Azken euskal hitzuna miretsia da jendartean, baina bizkartzainak ipini dizkio gobernuak, bera ondare historiko izendatzeko tramiteak hasi berri dituztelako, eta, noski, hor errezeloak sortzen dira. Lehiakide ditu Bizkaiko azken pinua eta Bardeetako militarizatu bako azken metro karratua.

Dokumentalak eta filmak egin dituzte azken euskal hitzunari buruz; SSIFF-eko aretoak goraino betetzen dira beti, nahiz eta inork barbarik ez ulertu, azpi-titulatzeko ere inor ez baita gai. Morboa handia da, baina, kuriozoso da, inori ez zaio burutik pasatzen euskara ikastea. Gehiago gustatzen zaie hizkuntza hilaren sonoritatea, besterik ez dute aipatzen areotik irtetean; hilda egoteak edertu egiten duela idatzi izan dute zenbait zutabegilek; azkenean, dagokion lekuan omen dago euskara: kondairen, eguzki-loreen eta sorginen munduan.

Azken euskal hitzuna irribarretsu doa lotara, bere ohiko protagonismo dosiarekin gustura. Eta argi dauka ez duela inorekin elkarbanatuko. ■

Sentimendu kontentzioa

Leire Narbaiza
Arizmendi
IRAKASLEA
@txargain

M undua ez da beti jai, inoiz tristea ere bai” diosku *Mendian gora haritza* abestiak.

Eta mila motibo egon arren kantatzeko alai, tristeak ere hamaikatxo dira. Hauetaz gutxi egiten dela berba begitantzen zait.

Bizitzak zaplazteko ederrak ematen dizkigu, eta egungo euskaldunok erreakzionatzen ez dakigula uste dut. Gaixotasuna eta heriotza tabu bihurtuta, pena eta negarra ezkutatu beharra dugu. Hori da gure patua. Halere, sentimen horiei begiratu eta aurre egin behar zaie.

Gaitza da, batez ere gure kulturaren, ereduaren sentimenduei barruan eustea denean, errepremitzea. Hor dator arazoa, inoiz inpostore ere

sentitu izan gara batzuk, kontentzio giroan; hileta batean, esaterako.

Izan ere, oso-oso gertukoa ez bada hildakoa, ez dago ondo ikusia negar egitea. Gogo ikaragarria izan arren norbait besarkatzeko eta malkoei lasai atea zabaltzeko, ezin egin, ez ei delako gure estiloa.

Baina nork marka lezake pertsona batekiko dagoen afektua? Zirkulu gertukoenean egon ez arren, heriotza hori oso barruan sentienezake, pertsona maitagarria zelako, lagun ona, edota, beste barik, maite genuelako. Halere, begiak siku, bihotza gainezka gaude. Halakoengatik bakardadean negar egitea benetan da tristeza, gero. ■